

УДК 330.3:332.1

Боголюбов В.М. (Україна, Київ)
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРАХУНКУ ІНДИКАТОРІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Всесвітня Конференція в Ріо-де Жанейро (1992) з питань навколишнього середовища і розвитку сформувала Порядок денний на XXI століття, в якому визнала концепцію сталого розвитку домінуючою ідеологією цивілізації у XXI столітті [1]. Головним принципом цієї ідеології визнано принцип самообмеження споживання і виробництва з метою збереження можливості майбутнім поколінням задовольняти свої зростаючі потреби.

Стратегія державної екологічної політики України хоча і визначає концепцію сталого розвитку як важливу і визначальну парадигму але законодавчо не зобов'язує суб'єкти господарювання (включаючи регіональні) враховувати на етапі планування майбутній можливий вплив на довкілля [2]. Однією з причин надто повільного впровадження в Україні принципів переходу суспільства до сталого розвитку є складність оцінювання базових показників (індикаторів) сталого розвитку.

На міжнародному рівні використовується система індикаторів, розроблена Комісією ООН із сталого розвитку, яка включає 134 показники соціальних, економічних, екологічних та інституційних аспектів сталого розвитку [3].

При вивченні дисципліни «Стратегія сталого розвитку» головною практичною роботою у студентів-екологів НУБіПУ був розрахунок індикаторів сталого розвитку регіонів України на основі індикаторів стану, які характеризують нинішній стан різних аспектів сталого розвитку. Попередньо ставилась задача обґрунтувати мінімально достатній перелік індикаторів, який би забезпечував їх простоту, доступність, чутливість і надійність. Шляхом експертного оцінювання було вибрано по 9 базових індикаторів соціально-інституційних, економічних та екологічних аспектів сталого розвитку.

Під базовими індикаторами розуміли статистичні інформативні показники, які характеризують стан соціальної, екологічної та економічної підсистем, що відносяться до показників першого рівня ієрархічного ряду (базові-агреговані-інтегровані-інтегральний). Перехід від базових показників до агрегованих здійснювався за процедурою нормалізації, тобто переведення до безрозмірного вигляду шляхом порівняння *i*-го показника з його мінімальним і максимальним значеннями. При цьому враховувалось, що кожен з цих показників має свою максимальну і мінімальну межі. Для спрощення розрахунків за ці порогові значення приймалися мінімальне і максимальне значення відповідного показника серед всіх регіонів України за поточний рік плюс (мінус) 10%.

Інтегровані показники кожного аспекту сталого розвитку визначались як середнє арифметичне відповідних базових показників, а інтегральний індекс сталого розвитку регіону розглядався як вектор в системі трьох координат: економічного, соціального та екологічного вимірів [3]. Модуль цього вектора визначає інтегральний індекс, а кут між цим вектором і одиничним вектором – ступінь наближення регіону до сталого розвитку.

Література:

1. Програма дій "Порядок денний на 21 століття"/ Пер. з англ.: ВГО "Україна. Порядок денний на 21 століття". – К.: Інтелсфера, 2000. – 360 с.
2. Закон України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року" / Відомості ВР України, 2011, №26. Затверджено ВРУ 21 грудня 2010 р. № 2818-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17/print1322050827581276>.
3. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти: у 2 ч. / Міжнар.рада з науки (ICSU) [та ін.]; наук.кер. М.З. Згуровський. К.: НТУУ «КПІ», 2009. – Ч.1. Глобальний аналіз якості та безпеки життя людей. – 280 с.
4. Клименко М.О. Практикум з розробки стратегій місцевого сталого розвитку: Навчальний посібник [М.О. Клименко, В.М.Боголюбов, Л.В. Клименко, О.А. Брежицька] / За ред. М.О.Клименка і В.М. Боголюбова. – Херсон: Олді-плюс, 2013. – 233 с.